

“Möcüzələr adası”na media-tur

Neft Daşlarının 70 illiyi ilə bağlı SOCAR tərəfindən kütləvi informasiya vasitələrinin bir qrup əməkdaşının “Möcüzələr adası”na səfəri təşkil olunub. Vertolyot meydançasından Neft Daşlarındakı Mərkəzi meydana gələn KİV nümayəndələri burada ulu öndər Heydər Əliyevin büstünü, 1957-ci ildə baş vermiş fırtına zamanı həlak olmuş qəhrəman neftçilərin və Neft Daşlarının Qarabağ şəhidlərinin şərəfinə ucaldılmış abidələri ziyarət edib, Neft Daşlarında ilk quyunun qazıldığı əraziyə baxıblar, parkla tanış olublar. Media-tur iş-tirəçiləri daha sonra Neft Daşlarının təməli qoyulmuş “7 gəmi adası”nı ziyarət edib, 331-ci meydançadakı qazma qurğusuna, “28 May” NQÇİ-nin kompressor stansiyasına və lay sularının təmizlənməsi qurğusuna bax çəkiblər.

SOCAR-ın İctimaiyyətlə Əlaqələr və Tədbirlər Təşkilatı İdarəsinin rəis müavini İbrahim Əhmədov məlumat verib ki, Neft Daşları Xəzər dənizində, Bakı şəhərindən 110 km şimal-şərqdə yerləşir. Burada təbii qrifonlar olduğuna görə dənizin səthinə çıxmış daşlar qara rəngə boyanıb, buna görə də əvvəllər bura “Qara Daşlar” adlanıb. Ağaqrban Əliyev, Sabit Orucov və Yusif Səferov kimi tarixi şəxsiyyətlərin təşəbbüsü ilə burada ilkin kəşfiyyət və qazma işləri aparılıb, 1949-cu ilin yayında birinci kəşfiyyət quyusunun qazılmasına başlanıb.

Sonra İ.Əhmədov Neft Daşlarında neft və qaz hasilatı, görülən işlər, tikilən estakadalar barədə məlumatı diqqətə çatdırıb: “70 il ərzində əslərə bərabər yol keç-

neft hasilatının 1/3 hissəsinə bərabər idi. Ümumilikdə “Neft Daşları” NQÇİ-nin istismar etdiyi “Neft Daşları” və “Palçıq pılıpəsi” yataqlarından indiyədək 186 milyon ton neft və 14,3 milyard kubmetr qaz hasil olunmuşdur. Beləliklə, “Neft Daşları” NQÇİ istismarı dövründə ölkənin neft hasilatının 13 faizini birbaşa təmin edib.”

“Neft Daşları” qəzetinin baş redaktoru Xeyrulla Ağayev isə jurnalistlərə bildirib ki, istismar müddəti keçmiş “Çvanov” gəminin qrunta batırılması yolu ilə yaradılmış süni buxtadan 1000 metrə yaxın dərinliyə qazılmış birinci quyuyu həmin il noyabrın 7-də gündəlik 100 ton debitle neft fontanı vurmuş, bununla da dünya nefti tarixində açıq dənizdə neft-qazmanın əsası qoyulmuşdur.

XX əsrin əvvəlində dəniz sahillərində müxtəlif üsullarla neft çıxarılması layihəsinə başlanıb. Açıq dənizdə quraşdırılan ilk dəniz platforması kimi isə “Ginnesin Rekordlar Kitabı”na məhz “Neft Daşları” daxil olub. İlk dəfə məhz burada istismardan çıxarılmış yeddi gəmi batırılaraq, neftçilərin yaşayışı və qazma işlərinin aparılması üçün şərait yaradılıb. Həmin dövrdə “Neft Daşları”nın xalq arasında “7 gəmi adası” kimi məşhurlaşmasının səbəbi bu idi. “Neft Daşları”nın kəşf edilməsi və istismarı dünya və Azərbaycan neftçixarma tarixində dönüş nöqtəsi olmuş, açıq dənizdə neft hasilatına yol açmışdır. Bu, Azərbaycanda ikinci neft bumu ilə nəticələnmişdir və hazırda ölkəmizin neft və qaz hasilatının böyük hissəsi məhz dəniz yataqlarının payına düşür.

Daha sonra jurnalistlər hazırda qazma işləri aparılan 331 sayılı meydançada olublar. Burada məlumat verilib ki, hazırda qaz-

metr qaz hasil edilib. Hazırda yataq üzrə qalıq ehtiyatlar 210 milyon ton, çıxarıla bilən ehtiyatlar isə 18-20 milyon ton civarındadır. İstisna deyil ki, gələcəkdə yeni texnologiyalar vasitəsilə qalıq ehtiyatların çıxarılma nisbəti yüksələ bilər.

Neft Daşları Azərbaycanın digər neft yataqlarını birləşdirən strateji kommunikasiya və in-

mosferə qədər sıxılır.

Həmçinin KİV nümayəndələrinə bildirilib ki, neft-qaz çıxarma prosesində yaranan risklərin bir hissəsi əməyin mühafizəsi ilə bağlıdır, digər hissəsi isə ətraf mühitə olan təsirləri əhatə edir. Son illərdə əməyin mühafizəsinin gücləndirilməsi məqsədi ilə Neft Daşlarında və digər dəniz obyektlərində kompleks tədbirlər aparılmış, dəniz suyunun təsirdən qızalması vəziyyətinə düşən estakadalar neft-yığıcı meydançalardan ayrılıb və ya əsaslı təmir olunmuşdur. İstehsalat sahələrində SƏTƏM üzrə məsul əməkdaşların təyin olunması ilə fərdi təhlükəsizlik standartlarına nəzərət gücləndirilmişdir.

İbrahim Əhmədov diqqətə çatdırıb ki, Neft Daşlarında neft ilə çıxan lay sularının tam qapalı sistemdə təmizlənməsi təmin olunub ki, bu da Xəzər dənizinin ekoloji vəziyyətinin qorunması baxımından xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Böyük Britaniyanın FLS şirkətinin istehsalı olan qurğu lay sularını müxtəlif mərhələlər üzrə neft və mexaniki qarışıqlardan təmizləyir və gündəlik 2500 kubmetr həcmində su emal etmək gücünə malikdir. Gündəlik tələbatə görə burada orta hesabla 1600-1800 kubmetr həcmində lay suları təmizlənir və daha sonra təkrar laylara vurulur.

Nəticədə ətraf mühitin qorunması ilə yanaşı, laylarda təzyiqliq sabit saxlanılır və neft-qaz çıxarma prosesinin effektivliyi təmin olunur. Son illərdə əlavə quraşdırılan avadanlıqlar vasitəsilə 1 milyon kubmetrə yaxın səmt qazı yığılaraq istifadəyə verilib. Neft Daşlarını digər dəniz platforma-

ma işi aparılan 331 sayılı meydançadan hər birinin gözlənilən gündəlik hasilatı 10 ton neft olmaqla 10 ədəd quyunun qazılması layihələndirilib. Burada ilk quyunun qazılmasına bu ilin may ayında başlanıb və artıq 4 quyuyu qazılıb. Bu quyulardan gündəlik neft hasilatı 48 ton təşkil edir. Hazırda 5-ci quyuda quyudibi 830 metr olmaqla qazma işi davam etdirilir. “Neft Daşları” uzun müddət istismar olunmasına baxmayaraq, yataqdan çıxarılan məhsulda suyun nisbəti cəmi 35 faizdir ki, bu da belə yaşlı yataq üçün yaxşı nəticə hesab olunur.

Bu gün Neft Daşları “ikinci bahar”ını yaşayır. Aparılmış səmərələşdirici tədbirlər nəticəsində son 25 ildə “Neft Daşları” NQÇİ üzrə neft hasilatı 20 faiz artaraq, 2018-cü ildə 1 milyon tondan artıq olub. NQÇİ tərəfindən 2019-cu ilin 9 ayı ərzində 790 min ton neft, 72 milyon kub-

frastruktur düyünüdür. SOCAR-ın illik neft-qaz hasilatının 70%-ə qədər olan hissəsi sahile məhz “Neft Daşları”ndan ötürülür. Burada hasil olunan neft xüsusi sobalarda 35-40 dərəcəyə qədər qızdırıldıqdan sonra 70 kilometrə artıq borular vasitəsilə birbaşa sahile - Dübəndi terminalına nəql edilir və oradan təyinatı üzrə ixrac və ya emala yönəldilir. “Günəşli” yatağı və “Çıraq-1” platformasında hasil olunan səmt qazının qəbulu, ilkin emalı və sahile ötürülməsi SKS kompressor stan-

siyası vasitəsilə gerçəkləşdirilir. Stansiya 1994-cü ildə gündəlik 4.2 milyon kubmetrlik layihə gücü ilə istismara verilib. Sonradan aparılmış modernizasiya nəticəsində onun ötürücü gücü 11 milyon m³/gün-ə çatdırılıb. SKS-də alçaq təzyiqliq qaz ilkin olaraq girişdə separasiya olunaraq, kompressorlarda 5 atmosferdən 19 at-

larından fərqləndirən daha bir xüsusiyyəti burada müxtəlif bitkilərin, o cümlədən meyvə ağaclarının yetişdirilməsidir. Ümumilikdə Neft Daşlarında 1000 ağac, 8000 kol əkilib, 5000 m² sahədə qazon salınıb.

✍️ **Orxan Vahidoğlu,**
“iki sahil”

rek bu gün nəhəng istehsal-yaşayış kompleksinə çevrilmiş Neft Daşlarında indiyədək 2 min civarında quyuyu qazılıb, 200 kilometrə yaxın estakada, 333 istehsalat meydançası tikilib, 100 kilometrə qədər neft, qaz, su kəmərləri çəkilib. Ötən müddətdə “Neft Daşları” yatağından 176 milyon ton neft və 13,6 milyard kubmetrə yaxın həcmdə təbii qaz hasil olunub. 1967-ci ildə burada 7,6 milyon ton neft hasil edilib ki, bu da həmin ildə Azərbaycanın ümumi

